

Kuyumculuk işi ile iştigal edilmesi nedeniyle enflasyon düzeltmesi hk.

Belge türü	Özelge
Kanun	VERGİ USUL KANUNU
Özelge no	E-97338759-105-79620
Tarih	24.06.2025

T.C.

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI

Samsun Defterdarlığı

Gelir Kanunları Grup Müdürlüğü

Sayı : E-97338759-105-79620

24.06.2025

Konu : Kuyumculuk işi ile iştigal edilmesi nedeniyle enflasyon düzeltmesi hak.

İlgide kayıtlı özelge talep formunuzdan, kuyumculuk faaliyetiniz nedeniyle 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesinin (A) fıkrasının (9) numaralı bendine istinaden yapılan enflasyon düzeltmesinde stokların düzeltilmesinde toplulaştırılmış yöntemlerden hareketli ağırlıklı ortalama yöntemini kullandığınız belirtilmekte olup, bu kapsamda;

- İlgili geçici vergi döneminde hareketi olmayan ticari mallar için düzeltme işleminde nasıl bir yol izlenmesi gerektiği,

- Geçici vergi dönemlerinde yapılan düzeltme sonrasında bir sonraki geçici vergi döneminde yapılacak düzeltmenin düzeltilmiş değerler üzerinden yapılıp yapılmayacağı,

- Öz sermaye kalemlerine ait enflasyon farklarının enflasyon düzeltmesi yapılan dönem sonlarında sermayeye ilave edilip edilemeyeceği

hususlarında Defterdarlığımız görüşünü talep ettiğiniz anlaşılmaktadır.

213 sayılı Kanunun mükerrer 298 inci maddesinin (A) fıkrasının;

- (2) numaralı bendinde, "Bu maddenin uygulanmasında;

...

h) Toplulaştırılmış yöntemler;

aa) Basit ortalama yöntemi; gelir tablosu kalemleri ile stokların düzeltmede esas alınacak tarihlere bağlı kalınmaksızın dönem ortalama düzeltme katsayısı ile çarpılması suretiyle enflasyon düzeltmesine tâbi tutulmasını,

ab) Hareketli ağırlıklı ortalama yöntemi; dönem sonu stok ve dönem içinde satılan mal maliyetinin enflasyon düzeltmesine esas alınacak tutarlarının hareketli ağırlıklı ortalama düzeltme katsayısı ile çarpılması suretiyle enflasyon düzeltmesine tâbi tutulmasını (Bir önceki döneme ait düzeltilmiş satılan mal maliyeti enflasyon düzeltmesi yapılan dönemin sonuna taşıma katsayısı uygulanarak taşınır. Bu hesaplamalarda amortisman ve reel finansman giderleri, endekslenmeden dikkate alınır.),

i) Hareketli ağırlıklı ortalama düzeltme katsayısı; enflasyon düzeltmesine tâbi tutulmuş dönem başı stoğun ilgili dönemin sonuna taşınmış değeri ile dönem içi alış ve giderlerin enflasyon düzeltmesine tâbi tutulmuş değerleri toplamının, dönem başı stok ile dönem içi alış ve giderlerin enflasyon düzeltmesine esas alınacak tutarlarının toplamına bölünmesi ile bulunan katsayıyı,

...

İfade eder.",

- 4 üncü bendinde, "Düzeltilme işleminde bu Kanunda yer alan değerlendirme hükümlerine göre tespit edilen tutarlar esas alınır. Ancak stokların, satılan malın ve maddî duran varlıkların maliyet bedeline ve malî duran varlıkların alış bedeline intikal ettirilen reel olmayan finansman maliyetleri düşüldükten sonra bulunan tutarlar düzeltmeye tâbi tutulur. Toplulaştırılmış yöntemlerle düzeltmeye tâbi tutulan kıymetlerin alış veya maliyet bedeline intikal ettirilen reel olmayan finansman maliyetlerinin düşülmesi ihtiyarîdir...",

- 5 inci bendinde, "Mükellefler düzeltme işleminde Maliye Bakanlığınca belirlenen toplulaştırılmış yöntemleri uygulayabilirler. Ancak toplulaştırılmış yöntemlerden birini seçen mükellefler seçtikleri

yöntemden, bu seçimi yaptıkları hesap dönemi dahil üçüncü hesap döneminin sonuna kadar dönemezler.

Enflasyon düzeltmeleri, ilgili kıymetlere ait fark hesaplarına ve enflasyon düzeltme hesabına kaydedilir.

Yıllara sarf inşaat ve onarma işlerine ait maliyet ve hakedişlere ilişkin düzeltmeler, enflasyon düzeltme hesabı yerine yıllara sarf inşaat enflasyon düzeltme hesabına kaydedilir. Bu hesap işin bitiminde kâr/zarar hesabına intikal ettirilir.

Düzeltilme sonucu bulunan tutarlar, izleyen dönemde enflasyon düzeltmesi yapıp yapılmadığına bakılmaksızın, izleyen dönemin başlangıç değerleri olarak dikkate alınır.

Pasif kalemlere ait enflasyon fark hesapları, herhangi bir suretle başka bir hesaba nakledildiği veya işletmeden çekildiği takdirde, bu işlemlerin yapıldığı dönemlerin kazancı ile ilişkilendirilmeksizin, bu dönemde vergiye tâbi tutulur. Ancak öz sermaye kalemlerine ait enflasyon farkları düzeltme sonucu oluşan geçmiş yıl zararlarına mahsup edilebilir veya kurumlar vergisi mükelleflerince sermayeye ilave edilebilir; bu işlemler kâr dağıtımı sayılmaz.

Enflasyon düzeltmesine tâbi tutulan değerlerin elden çıkarılması halinde, bunlara ilişkin enflasyon düzeltme farkları maliyet addolunur.

Matrahın tespitinde, kanunen kabul edilmeyen giderler, istisnalar ve geçmiş yıl malî zararları enflasyon düzeltmesine tâbi tutulmuş tutarları ile dikkate alınır."

hükümleri bulunmaktadır.

Bu hükümlere göre, stokların enflasyon düzeltilmesi işleminde gerçek yöntem yerine kullanılabilecek toplulaştırılmış yöntemler olarak, basit ortalama yöntemi ile hareketli ağırlıklı ortalama yöntemi belirlenmiş olup mükellefler bu yöntemlerden herhangi birini seçebileceklerdir.

Ayrıca, 2023 hesap dönemi sonuna ve düzeltme şartlarının gerçekleşmesine/varlığına bağlı olarak (geçici vergi dönemleri dâhil) izleyen hesap dönemlerine ilişkin olarak enflasyon düzeltmesine tabi tutulacak mali tablolar ile yapılacak düzeltme işlemlerinin usul ve esasları 555, 560, 563 ve 582 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile belirlenmiş olmasının yanı sıra, 165, 170, 175, 176, 181 ve 187 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Sirkülerlerinde de konu ile ilgili ilave açıklamalar yapılmıştır.

Bu kapsamda, 555 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinin 18 ve 37 inci maddelerinde toplulaştırılmış yöntemlere göre düzeltme katsayılarının tespitine yönelik açıklamalar yapılmıştır.

Tebliğin "Toplulaştırılmış yöntemlere göre düzeltme katsayıları" başlıklı 37 nci maddesinde; "(1) Enflasyon düzeltmesinde mükellefler toplulaştırılmış yöntemleri tercih ediyorlarsa bir önceki maddelerde yer alan formüllere göre bulunacak düzeltme/taşıma katsayıları yerine, bu maddede yer alan toplulaştırılmış yöntemlere ilişkin esaslara göre bulunan katsayıları kullanarak düzeltme işlemini

gerçekleştireceklerdir.

(2) Toplulaştırılmış yöntemler kullanılarak düzeltilebilecek parasal olmayan kıymetler, stoklarla sınırlıdır. Stoklarını toplulaştırılmış yöntemlere göre düzeltmeyi tercih eden mükellefler stokların düzeltmeye esas tutarlarını, düzeltmede esas alınacak tarihlere bağlı kalmaksızın, "basit ortalama yöntemi" dâhilinde belirlenen dönem ortalama düzeltme katsayısı ile veya "hareketli ağırlıklı ortalama yöntemi" dâhilinde belirlenen hareketli ağırlıklı ortalama düzeltme katsayısı ile çarpmak suretiyle düzeltme işlemini gerçekleştirir. Mükellefler belirtilen bu yöntemlerden herhangi birini seçebilir.

...

b) "Hareketli ağırlıklı ortalama yöntemi"nde düzeltme katsayısı, enflasyon düzeltmesine tabi tutulmuş dönem başı stokun ilgili dönemin sonuna taşınmış değeri ile dönem içi alış ve giderlerin enflasyon düzeltmesine tabi tutulmuş değerleri toplamının, dönem başı stok ile dönem içi alış ve giderlerin enflasyon düzeltmesine esas alınacak tutarlarının toplamına bölünmesi ile hesaplanır. Düzeltmeye esas tutar olarak da dönem sonu stokun enflasyon düzeltmesine esas alınacak tutarı alınır. Bu hesaplamada amortisman ve reel finansman giderleri, endekslenmeden dikkate alınır.

Stokların düzeltilmesinde mümkün olduğunca alt ayrıma giderek düzeltme işleminin gerçekleştirilmesi esastır. Ancak, hareketli ağırlıklı ortalama düzeltme katsayısı kullanarak düzeltme işlemini gerçekleştirecek olan mükellefler, diledikleri takdirde defteri kebir hesabı bazında da anılan düzeltme işlemini gerçekleştirebilirler. Düzeltme işleminde alt ayırım yerine defteri kebir hesabı bazında düzeltme yapmayı tercih edenler, seçtikleri bu yöntemden 3 yıl boyunca dönemezler.

...",

- "Her dönem enflasyon düzeltmesi yapma zorunluluğu" başlıklı 45 inci maddesinde "...

Dolayısıyla, mezkûr Kanunun mükerrer 298 inci maddesinin (A) fıkrasının (9) numaralı bendi uyarınca; enflasyon düzeltmesi yapma zorunluluğu bulunan mükelleflerden münhasıran sürekli olarak işlenmiş altın, gümüş alım-satımı ve imali ile iştigal edenlerin, enflasyon düzeltme şartlarının oluşup oluşmadığına bakılmaksızın, 2005 ve müteakip yıllarda her geçici vergi dönemi ve hesap dönemi sonu itibarıyla 213 sayılı Kanunun mükerrer 298 inci maddesinin (A) fıkrası kapsamında (7 numaralı bent ve geçici 33 üncü madde dikkate alınmaksızın) enflasyon düzeltmesi yapmaları zorunludur."

açıklamalarına yer verilmiştir.

Buna göre;

- 213 sayılı Kanunun mükerrer 298 inci maddesinin (A) fıkrasının (2) numaralı bendinin (h) alt bendinde tanımlanan hareketli ağırlıklı ortalama düzeltme katsayısının yukarıda gösterilen formüle göre hesaplanması ve ilgili geçici vergi döneminde işletmeye emtia girişi ve gider olmamasının enflasyon düzeltmesi yapılmasına mani olmadığı dikkate alındığında, dönem içi alış ve giderler ile bunların enflasyon düzeltmesine tabi tutulmuş değerlerinin sıfır olarak formüle yazılarak düzeltme katsayısının hesaplanması,

- Enflasyon fark hesapları, parasal olmayan kıymetlerin düzeltme işlemi sonrası değeri ile düzeltme öncesi değeri arasındaki farklarının kaydedildiği tali hesaplar olup, geçici vergi dönemlerinde yapılacak düzeltme işlemi bir önceki dönemin düzeltilmiş değerleri üzerinden yapıp çıkan farkların tali hesaplarda izlenmesi,

- Öz sermaye kalemlerine ait enflasyon farklarının vergisiz sermayeye ilave edilebilme imkanı yalnızca kurumlar vergisi mükelleflerine tanındığından, gelir vergisi mükelleflerince sermayeye ilave yönünde bir tercihte bulunulması halinde bu durum herhangi bir suretle başka bir hesaba nakledilme kapsamında değerlendirilerek işlemin yapıldığı dönemin kazancı ile ilişkilendirilmeksizin, bu dönemde vergiye tâbi tutulması

gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

(*) Bu Özelge 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 413.maddesine dayanılarak verilmiştir.

(**) İnceleme, yargı ya da uzlaşmada olduğu halde bu konuya ilişkin olarak yanlış bilgi verilmiş ise bu özelge geçersizdir.

(***) Talebiniz üzerine tayin edilmiş olan bu özelgeye uygun işlem yapmanız hâlinde, bu fiilleriniz dolayısıyla vergi tarh edilmesi icap ederse, tarafınıza vergi cezası kesilmeyecek ve tarh edilen vergi için gecikme faizi hesaplanmayacaktır.

Bu metin Mevzuat Bankası (mevzuat.vergibulustayi.com) aracılığıyla gib.gov.tr arşivinden alınmıştır. Resmî işlemlerde Resmî Gazete metni esastır. — 18.09.2026